

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 359/2020-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Jozefom Boledovičom, Úzka 578/4, Rovinka, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 10Ek/1070/2018 zo 4. augusta 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 10Ek/1070/2018 zo 4. augusta 2020 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 10Ek/1070/2018 zo 4. augusta 2020 **s a z r u š u j e a v e c s a v r a c i a** tomuto súdu na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Banská Bystrica **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **450,29 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 14. augusta 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 10Ek/1070/2018 zo 4. augusta 2020. Sťažovateľka tiež navrhuje, aby ústavný súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň navrhuje, aby jej boli priznané trovy konania.
2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že v exekučnej veci vedenej na okresnom súde sa [REDAKOVANÉ] (ďalej len „oprávnený“) domáhal v exekučnom konaní vykonania exekúcie proti sťažovateľke pre pohľadávku vo výške 13 095,19 € z titulu uznesenia

Okresného súdu Bratislava II č. k. 50C/329/2015-52 z 27. mája 2016. Okresný súd uznesením z 25. júla 2018 udelil poverenie na vykonanie exekúcie, proti ktorému podala sťažovateľka návrh na zastavenie exekúcie s odôvodnením, že vymáhaný nárok podľa exekučného titulu zanikol už pred začatím exekučného konania. Podľa nej nárok oprávneného, ktorý podľa exekučného titulu predstavoval sumu 20 000 eur, bol z jej strany uspokojený sčasti 11. júla 2016 jednostranným zápočtom vzájomnej pohľadávky v sume 13 095,19 eur (suma korešpondujúca istine vymáhanej pohľadávky) a tiež 13. júla 2016 prevodom sumy 6 904,81 eur na účet oprávneného. Okresný súd uznesením č. k. 10Ek/1070/2018 z 3. októbra 2019 vydaným vyšším súdnym úradníkom v spojení s ústavnou sťažnosťou napadnutým uznesením vydaným už sudcom návrh sťažovateľky na zastavenie exekúcie zamietol. Podľa súdu novšia právna úprava neumožňuje počas exekučného konania zohľadniť započítanie.

II.

3. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti argumentuje, že (i) jednostranné započítanie vzájomnej pohľadávky je zákonom uznaný dôvod zániku vymáhanej pohľadávky, na ktorý je súd povinný prihliadať, (ii) zmena Exekučného poriadku umožňovala súdu neprihliadať na jednostranné započítania nejudikovanej pohľadávky až v konaní začatom po dni jej účinnosti, t. j. po 1. apríli 2017, (iii) predmetná novela nemala žiadny vplyv na zápočet vykonaný pred jej účinnosťou, a súčasne neumožňovala, aby súd neprihliadal na zánik pohľadávky vzniknutej započítaním pred účinnosťou novely k 1. aprílu 2017, (iv) súd sa nesprávne vysporiadal s námietkou retroaktivity pri aplikácii práva, a to na ťarchu povinnej, čím zaťažil napadnuté rozhodnutie vadou, ktorá má pre povinnú nežiaduce následky, (v) súd bol povinný prihliadať na vykonaný zápočet, ktorý podľa platného práva v čase jeho vykonania vyvolal nesporný zánik nároku oprávneného podľa exekučného titulu, (vi) pohľadávky sťažovateľky boli súdnou cestou vymáhané nie pre ich spornosť alebo preto, že oprávnený odmietol vôbec komunikovať o spôsobe ich úhrady, (vii) po vykonanom zápočte a uspokojení nároku sťažovateľka žalobu v konaní pred Okresným súdom Bratislava II sp. zn. 18C/71/2015, v ktorom si sťažovateľka voči oprávnenému uplatňovala svoje pohľadávky, ktoré následne započítala, práve z dôvodu započítania zobrala späť, a súd konanie zastavil a priznal sťažovateľke náhradu trov konania, keď vyhodnotil, že žaloba bola podaná dôvodne, (viii) napadnuté uznesenie nie je ani riadne, zákonným spôsobom odôvodnené, najmä pokiaľ ide o náležité vysporiadanie sa s námietkou retroaktivity, (ix) odôvodnenie v bodoch 15, 16 a 17 napadnutého uznesenia je úplne zmätočné.

III.

4. Okresný súd listom č. k. Spr 4080/20 z 20. októbra 2020 označil ústavnú sťažnosť za nedôvodnú s následnou argumentáciou. Exekučný súd vykladá slovné spojenie „po začatí exekúcie“ v § 61e Exekučného poriadku tak, že exekučný súd neprihliadne na započítanie námietku nejudikovanej pohľadávky, pričom je bez významu, kedy bol kompenzačný prejav doručený oprávnenému, keďže právna norma nijako nešpecifikuje, kedy bol započítací právny úkon uskutočnený, k čomu poukazuje na komentár k Exekučnému poriadku (Števček, M., Kotrecová, A., Tomašovič, M., Molnár, P. a kol. Exekučný poriadok. Komentár, 3. vydanie, C. H. Beck, Praha : 2018, s. 1072). Sťažovateľka ako povinná v exekučnom konaní neoznámila výsledky konania pred Okresným súdom Bratislava II sp. zn. 18C/71/2015, a teda nebolo možné zo strany exekučného súdu dospieť k bezpečnému záveru na otázku, či započítaná pohľadávka je zo strany

oprávneného bezvýhradne akceptovaná a v nadväznosti na to či oprávnený nerozporuje započítací prejav povinnej, a teda že skutková situácia je v danom prípade podobná tej, keď je súdu predložená dohoda o započítaní, prípadne povinný voči vymáhanej pohľadávke započíta svoju judikovanú pohľadávku. Exekučný súd ďalej zdôraznil, že oprávnený v konaní zostal pasívny a k sťažnosti sťažovateľky ako povinnej sa nevyjadril. Poukázal na absenciu explicitných intertemporálnych ustanovení k aplikovateľnosti novej právnej úpravy (§ 243h Exekučného poriadku). Rozlišoval hmotnoprávne a procesnoprávne účinky započítania. Podľa jeho názoru môže vzniknúť stav, keď sa v exekučnom konaní vymáha pohľadávka, ktorá neexistuje. Sťažovateľka sa ale môže domáhať svojho práva samostatnou žalobou na všeobecnom súde. Napokon vyjadruje presvedčenie, že odôvodnenie rozhodnutia reaguje na všetky relevantné otázky vznesené sťažovateľkou, a teda spĺňa zákonné požiadavky na odôvodnenie súdneho rozhodnutia [§ 236 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)].

5. Oprávnený v exekučnom konaní ako zúčastnená osoba sa k ústavnej sťažnosti nevyjadril.

6. Sťažovateľka v ďalšom podaní poukázala na jazykový výklad § 61e Exekučného poriadku („po začatí exekúcie sa neprihliadne“) v spojení s § 57 Exekučného poriadku stanovujúcim moment „začatia exekúcie“, na dôvodovú správu k novele Exekučného poriadku vykonanej zákonom č. 2/2017 Z. z. zavádzajúcej ustanovenie § 61e. Vyjadrila nesúhlas s aplikáciou hmotnoprávnych a procesnoprávnych účinkov započítania a zdôraznila, že predchádzajúca právna úprava Exekučného poriadku nevyklúčovala uplatnenie započítania pohľadávok zo strany povinného kedykoľvek v priebehu exekúcie a že je nemysliteľné a ústavnoprávne neakceptovateľné, aby existujúce právne vzťahy boli retroaktívne menené novou právnou úpravou, ktorá ich zásadným spôsobom modifikuje.

IV.

7. Ústavný súd za podstatu ústavnej sťažnosti považoval namietané porušenie sťažovateľkinho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu. K namietanému porušeniu sťažovateľkou označeného základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru malo podľa nej dôjsť v dôsledku arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia, ako aj svojvoľnou a nesprávnou interpretáciou a aplikáciou § 61e Exekučného poriadku, v dôsledku ktorej okresný súd neprihliadol na jednostranné započítanie nejudikovanej pohľadávky sťažovateľky voči oprávnenému. Ústavný súd najskôr skúmal, či je napadnuté rozhodnutie exekučného súdu nepreskúmateľné.

8. Exekučný súd v napadnutom uznesení vysvetlil, že aplikoval Exekučný poriadok v znení účinnom po 1. apríli 2017 z dôvodu, že návrh oprávneného na vykonanie exekúcie bol súdu doručený 2. júla 2018, že Exekučný poriadok má povahu procesnoprávnej normy a súd aplikuje procesnoprávne normy účinné v čase vedenia, resp. iniciovania súdneho konania (bod 17), že § 61e Exekučného poriadku pre účinnosť jednostranného zápočtu vyžaduje judikovanú pohľadávku, pričom slovné spojenie „po začatí exekúcie“ treba vykladať *largo sensu* tak, že je bez významu, či kompenzačný prejav bol doručený oprávnenému pred začatím exekúcie alebo až po jej začatí, inak by bol popretý zmysel tohto ustanovenia, ktorým je snaha zákonodarcu redukovať okruh potenciálne sporných skutočností, ktoré má riešiť exekučný súd, a tým exekučné konanie zrýchliť (bod 11). Pohľadávka sťažovateľky bola uplatnená na započítanie listinou z 11. júla 2016, ktorá bola doručená oprávnenému 13. júla 2016, avšak nešlo o judikovanú

pohľadávku. Preto na takéto započítanie exekučný súd neprihliadol. Na podporu svojho tvrdenia tiež poukázal na to, že pohľadávka sťažovateľky ostala spornou, pretože ju oprávnený výslovne neuznal a viedlo sa o nej súdne konanie pred Okresným súdom Bratislava II. Nie je preto vhodná na započítanie s nespornou vykonateľnou pohľadávkou oprávneného (bod 13).

9. Z uvedeného je zrejmé, že okresný súd skutočne primerane reagoval na námietky sťažovateľky, a teda jeho rozhodnutie nie je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov.

10. Každý má však právo, aby sa o jeho veci rozhodlo podľa príslušnej zákonnej úpravy, ktorá je správnym spôsobom vyložená a aplikovaná. Ústavný súd preto musel ďalej skúmať, či sú závery, ktoré prijal vo veci exekučný súd, ústavne udržateľné. Ústavný súd bude preto skúmať najmä ústavnú udržateľnosť *largo sensu* výkladu slov „po začatí exekúcie“ v § 61e Exekučného poriadku.

11. Podľa § 243h ods. 1 prvej vety Exekučného poriadku: *„Ak tento zákon v § 243i až 243k neustanovuje inak, exekučné konania začaté pred 1. aprílom 2017 sa dokončia podľa predpisov účinných do 31. marca 2017.“* Viac zákonodarca z hľadiska intertemporality novely Exekučného poriadku vo vzťahu k § 61e Exekučného poriadku neuvádza (§ 243i až § 243k neupravujú účinnosť § 61e Exekučného poriadku).

12. Vo všeobecnosti platí, že procesné normy sa aplikujú odo dňa ich účinnosti aj v prebiehajúcich konaniach (pokiaľ intertemporálna norma nestanovuje inak) a hmotnoprávne normy sa aplikujú len na vzťahy, ktoré vznikajú až odo dňa ich účinnosti (pokiaľ intertemporálna norma nestanovuje inak). Platí teda zásada okamžitej aplikability procesného predpisu na rozdiel od účinkov hmotnoprávnych noriem. Práve v týchto prípadoch zákonodarca pre účely urýchlenia nástupu účinkov novej hmotnoprávnej úpravy (temer pravidelne) zavádza tzv. nepravú retroaktivitu, t. j. výslovne stanovuje, že nová právna úprava sa vzťahuje aj na už existujúce právne vzťahy, avšak s tým, že do účinnosti novej právnej úpravy vzniknuté práva a povinnosti sa spravujú predchádzajúcou právnou úpravou, a teda sú novou právnou úpravou nedotknuté. Na rozdiel od toho sa pravá retroaktivita (spätnosť) pripúšťa iba výnimočne, keďže sa tým v zásade neprípustne zasahuje do už existujúcich právnych vzťahov.

13. V dôvodovej správe k novele Exekučného poriadku je vo vzťahu k § 61e uvedené: *„Doterajšia právna úprava nevylučovala uplatnenie započítania pohľadávok zo strany povinného kedykoľvek v priebehu exekúcie, a to bez ohľadu na to, kedy sa pohľadávky stretli a kedy povinný urobil úkon voči oprávnenému smerujúci k započítaniu. Inštitút započítania tak bolo možné zneužívať na oddaľovanie exekvovania majetku povinného. Oprávnený mal exekučný titul a povinnému postačovalo uplatniť započítanie hoc aj nejudikovanej pohľadávky. Nová úprava obmedzuje uplatnenie jednostranného započítania pohľadávok len na prípady, ak ide o pohľadávku povinného priznanú tiež exekučným titulom. Povinný by si mal uplatňovať prípadné následky započítania v základnom konaní alebo bez zbytočného odkladu po tom, ako sa pohľadávky stretli, a nie až v exekučnom konaní. Ustanovenia exekučného poriadku nevyklúčujú, aby povinný, ktorý z procesných dôvodov nemôže nejakú okolnosť uplatniť, sa voči žalobcovi domáhal vydania bezdôvodného obohatenia, ak sa podľa hmotného práva oprávnený obohatil (tzv. žaloba z lepšieho práva, keďže započítanie podľa hmotného práva je možné). Ustanovenie sa orientuje len na procesné následky.“*

14. Z dôvodovej správy teda vyplýva, že samotný zákonodarca rozlišuje hmotnoprávne účinky a procesnoprávne účinky jednostranného započítania (podobné rozlišovanie možno vnímať aj pri iných inštitútoch v exekúcii). Podľa dôvodovej správy sa novo zavedené ustanovenie § 61e Exekučného poriadku orientuje len na procesné následky. Nedotýka sa teda hmotnoprávnych dôsledkov, čo zákonodarca vyjadruje slovami, že sa na jednostranný zápočet „prihliadne“, resp. „neprihliadne“ pre účely exekučného konania.

15. Z takéhoto riešenia potom vyplýva, že ak sa uskutoční zápočet, na ktorý sa z procesného hľadiska neprihliadne, skutočne si následne môže povinný uplatňovať v osobitnom súdnom konaní nárok na vydanie toho, o čo sa oprávnený bezdôvodne obohatil (pokiaľ samotný oprávnený neuzná, že k započítaniu došlo oprávnene a napr. zoberie návrh na vykonanie exekúcie späť alebo so započítaním vyjadrí výslovný súhlas, na základe čoho už viac nepôjde o jednostranný zápočet, ale naň bude možné v exekučnom konaní prihliadnuť). Tento záver exekučného súdu je tak správny.

16. Z dôvodovej správy ďalej vyplýva, že zámerom zákonodarcu bolo zrýchliť exekučné konanie a neriešiť v jeho rámci dôvodnosť pohľadávok uplatňovaných na započítanie, pokiaľ sú uplatňované účelovo. S uvedeným súvisí aj dostupnosť opravných prostriedkov v rámci exekučného konania, keď sa akosi „neráta“ s tým, že bude potrebné riešiť otázky, ktoré sú inak predmetom základného (nachádzacieho) konania. Exekučný súd teda vychádza z racionálnej úvahy, pokiaľ sa snaží vyhnúť tomu, aby tieto otázky riešil v exekučnom konaní (teleologický prístup). Teleologický výklad má svoje opodstatnenie, avšak treba prihliadať na skutočný cieľ právnej úpravy.

17. Nemožno prehliadnuť, že zákonodarca formuloval svoj zámer v dôvodovej správe užšie – a skutočne z dôvodovej správy nevyplýva, že by malo byť vylúčené jednostranné započítanie všeobecne. Prípustné má byť započítanie pohľadávky v základnom konaní (v takom prípade to vyrieši súd vo veci samej) alebo bez zbytočného odkladu po tom, ako sa pohľadávky stretli. Zákonodarca najmä zdôrazňuje, že k započítaniu nemá dochádzať „až v exekučnom konaní“. S tým korešponduje aj jazykové vyjadrenie v § 61e Exekučného poriadku, ktoré vylučuje možnosť prihliadať na jednostranné započítanie vzájomnej nejudikovanej pohľadávky povinného voči oprávnenému, ku ktorému by došlo po začatí exekúcie.

18. V danom prípade teda sťažovateľka dôvodne poukazuje na to, že ustanovenie § 61e Exekučného poriadku pre svoje uplatnenie vyžaduje, aby k započítaniu došlo až „po začatí exekúcie“, pričom „začatím exekúcie“ sa rozumie až „doručenie poverenia na vykonanie exekúcie exekútorovi“ v zmysle § 57 ods. 1 Exekučného poriadku. Rovnako je možné súhlasiť aj so sťažovateľkou navrhovaným systematickým výkladom, že § 61e Exekučného poriadku je zaradený až do časti „účinkov upovedomenia o začatí exekúcie“, hoci teda ani sama sťažovateľka nepopiera, že k jeho aplikácii má dochádzať už od začatia exekúcie, nie až od upovedomenia o začatí exekúcie. Tiež má relevanciu poukaz na predmet Exekučného poriadku, ktorý zásadne neupravuje právne vzťahy mimo exekučného konania. Výklad *largo sensu* tak odporuje nielen jazykovému a systematickému výkladu, ale aj výkladu podľa úmyslu zákonodarcu, ako bol vyjadrený v dôvodovej správe.

19. Keďže aj exekučné konanie spadá do rozsahu základného práva na súdnu ochranu a uplatňujú sa v ňom kautely tohto základného práva, takýto výklad bez skutočne presvedčivých dôvodov

odníma ochranu jednotlivcovi, čo ústavný súd vyhodnocuje ako ústavne neudržateľné. Exekučný súd nemôže prehliadať započítanie, ktoré povinný realizuje ešte pred začatím exekučného konania, keď mu to zákon výslovne nezakazuje.

20. Ústavný súd si uvedomuje svoju doterajšiu judikatúru, na ktorú správne poukazuje aj exekučný súd (II. ÚS 228/09, I. ÚS 393/2015, I. ÚS 311/2020 a najmä nález č. k. IV. ÚS 48/2019-82 z 27. apríla 2021). Ústavný súd po podrobnom skúmaní danej otázky v okolnostiach tohto prípadu dochádza k určitému názorovému posunu oproti veci riešenej pred ústavným súdom sp. zn. IV. ÚS 48/2019, avšak aj vo svetle nových úvah nespochybňuje tam prijatý záver o porušení základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a na spravodlivý proces.

21. Vo veci sp. zn. IV. ÚS 48/2019 sa uplatňovali na započítanie pohľadávky, o ktorých oprávnený tvrdil, že neexistujú, pričom ústavný súd poukazoval na závery súdov konajúcich o dôvodnosti oprávneným vymáhaného nároku, ktoré túto skutočnosť mali potvrdzovať. K výzvam na úhradu pohľadávok povinného voči oprávnenému dochádzalo ešte v priebehu konania na súde prvej inštancie a tieto mali byť predmetom základného (nachádzacieho) konania, hoci k započítaniu došlo až pred odvolacím súdom a opakovane po právoplatnom skončení konania. O pohľadávkach uplatnených na započítanie v exekučnom konaní tak existoval medzi stranami spor. Podľa oprávneného sa s (ne)existenciou pohľadávok povinného uplatnených na započítanie súdy v základnom (nachádzacom) konaní vysporiadali a dospeli k tomu, že nie sú dané. Podľa povinného, naopak, ich existenciu mala potvrdzovať inšpekčná správa, ktorú podľa povinného oprávnený v exekučnom konaní osobitne nerozporoval.

22. V takýchto okolnostiach, keď skutočne nie je možné bez rozsiahleho dokazovania a bez odstraňovania vážnych pochybností dospieť k záveru, že pohľadávky povinného namietané na započítanie sú dané, by bolo v rozpore so zámerom zákonodarcu v exekúcii prihliadnuť na účinky započítania. V tejto súvislosti ústavný súd opätovne pripomína, že zámerom zákonodarcu bolo zrýchliť exekučné konanie a zásadne neriešiť v jeho rámci dôvodnosť pohľadávok uplatňovaných na započítanie. Vo veci sp. zn. IV. ÚS 48/2019 teda skutočne nebolo možné na započítanie v exekúcii prihliadať, čo plynulo najmä z neujasnenej dôkaznej situácie a principiálne úplne protichodných tvrdení oprávneného a povinného o existencii či neexistencii pohľadávok povinného uplatnených na započítanie.

23. Vo veci sp. zn. I. ÚS 311/2020 ústavný súd práve otázku spornosti pohľadávky sťažovateľky považoval za ten dôvod, pre ktorý na pohľadávku nebolo možné v exekúcii prihliadnuť (I. ÚS 311/2020 z 23. júna 2020, bod 27). Rovnako vo veci sp. zn. I. ÚS 393/2015 spornosť pohľadávky sťažovateľa ako povinného, popieranie danosti tejto pohľadávky oprávneným a vedenie základného konania o nej boli dôvodom na neprihliadanie na jej započítanie v exekúcii (uznesenie č. k. I. ÚS 393/2015 zo 16. septembra 2015). Napokon vo veci sp. zn. II. ÚS 228/09 sa neprihliadlo na pohľadávku namietanú na započítanie z dôvodu, že nebola preukázaná, a dokonca bola aj premlčaná (uznesenie č. k. II. ÚS 228/09 z 2. júna 2009).

24. Ústavný súd využíva túto možnosť a nadväzuje na svoju predchádzajúcu judikatúru rozvíjaním snáh o vyriešenie napätia medzi všeobecnou úpravou započítania (kde sa žiadne uznanie, resp. nepopretie pohľadávky protistranou nevyžaduje) a osobitosťami započítania, ktoré vyvstávajú práve v exekučnom konaní, keď pre obmedzené použitie ustanovení Civilného sporového poriadku (najmä pre vylúčenie ustanovení o prostriedkoch procesného útoku, prostriedkoch procesnej

obransy, koncentracii a intervencii v zmysle § 200 Exekučného poriadku) a zásadnú neprípustnosť opravných prostriedkov (okrem sťažnosti) nie je uspôsobené na riešenie týchto otázok.

25. Preto ústavný súd za ústavne akceptovateľné uznáva, keď exekučný súd v zásade vyžaduje vo vzťahu k nejudikovanej pohľadávke, aby ju protistrana uznávala, resp. aby ju nepopierala (uvedené sa podľa novej úpravy Exekučného poriadku týka tých pohľadávok, ktoré boli započítané pred začatím exekúcie). Ako príhodnejšie sa však javí argumentovať preukázaním či nepreukázaním pohľadávky s dostatočnou istotou (či je s dostatočnou istotou preukázaná oproti judikovanej pohľadávke, ktorá sa nútene vykonáva), než poukazovať na jej prípadnú nespôsobilosť na započítanie, keď inak žiadna takáto nespôsobilosť zo zákona nevyplýva a zákon nezakazuje zápočet nejudikovanej pohľadávky voči judikovanej.

26. Teda je ústavne akceptovateľná súdna prax, ktorá kladie vyššie nároky na povinného pri preukazovaní danosti svojej pohľadávky, pokiaľ exekučný súd vyžaduje, aby sa existencia na započítanie uplatnenej pohľadávky podávala celkom jednoznačne aj bez potreby osobitne náročného dokazovania. Ústavný súd zároveň víta ochotu exekučného súdu nepostupovať v okolnostiach jednotlivých prípadov prísne formalisticky (ako to plyní z vyjadrenia okresného súdu), pretože aj v exekučnom konaní má byť ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov spravodlivá, čo sa rovnako môže týkať aj povinného (čl. 2 ods. 1 CSP). Miera preukazovania danosti a výšky pohľadávky, ktorá je uplatnená na započítanie, má vychádzať z okolností prípadu a nemožno k tomu pristupovať formalisticky.

27. Na druhej strane by malo ísť naozaj o jednoznačné prípady, pretože záver exekučného súdu (proti ktorému nie je prístupný riadny opravný prostriedok) o tom, že došlo k započítaniu, má závažný (nereparovateľný) dopad na oprávneného z exekučného titulu (vo vzťahu k povinnému takýto dopad je zmierňovaný možnosťou následného uplatňovania vydania bezdôvodného obohatenia). Toto napätie medzi protichodnými záujmami oboch strán, kde tvrdsie právne dôsledky zaťažujú oprávneného než povinného, preto treba starostlivo vyvažovať.

28. Napriek tomu, že exekučný súd nemá ako použiť ustanovenia o prostriedkoch procesného útoku a procesnej obrany, najmä § 151 CSP, treba pripomenúť, že obrana námietkou započítania, ktorá bola realizovaná pred začatím exekúcie, je vo svojej podstate skutkovým tvrdením v zmysle § 150 CSP (a námietka započítania uplatnená až v exekúcii by bola hmotnoprávnou námietkou v zmysle § 152 CSP, na ktorú by exekučný súd prihliadol, ak by sa uplatňovala judikovaná pohľadávka alebo by išlo o dvojstranný zápočet, ktorý, samozrejme, nemusí byť na jednej listine a nemusí byť ani písomný, keďže ani Občiansky zákonník, ani Obchodný zákonník písomnú formu započítania a ani dohody o započítaní nevyžadujú).

29. Najmä tvrdenie povinného, že oprávnený nepoprel pohľadávku uplatnenú na započítanie, povinný nevie preukázať (okrem toho, že preukáže, že k započítaniu došlo), pretože negatívna skutočnosť sa nepreukazuje. Vyžaduje sa preto procesná aktivita oprávneného, aby toto tvrdenie rozporoval a svoje tvrdenie prípadne preukázal. Na ten účel ho môže exekučný súd vyzvať postupom podľa § 157 ods. 2 CSP. Zvýšená ochrana oprávneného (ktorý si zasluhuje takúto zvýšenú ochranu už len z toho dôvodu, že má judikovanú pohľadávku) je zabezpečená tým, že mu exekučný súd vysvetlí aj procesný dopad jeho indolencie (čo v prípade postupu podľa § 151 CSP súd nerobí). Na druhej strane úplná pasivita oprávneného prirodzene môže vyvolať negatívne dôsledky („právo je v prospech bdiacich, a nie spiacich“), pokiaľ mu bola

výzva súdu riadne doručená do vlastných rúk a bola mu poskytnutá primeraná (skôr dlhšia) lehota na vyjadrenie. Takéto usporiadanie vzťahov sa javí ako spravodlivé (čl. 4 CSP).

30. V danom prípade sťažovateľka preukázala, že k započítaniu došlo 13. júla 2016 (ako to zistil exekučný súd) pred začatím exekúcie 25. júla 2018. Zároveň tvrdila, že oprávnený zápočet nepoprel a návrh na vykonanie exekúcie podal až 2. júla 2018. Uvedené by mohlo nasvedčovať tomu, že zápočet nebol popretý, čo však prináleží overiť exekučnému súdu.

31. Na druhej strane možno súhlasiť s exekučným súdom, že poukaz na uznesenie Okresného súdu Bratislava II č. k. 18C/71/2015-116 z 9. marca 2020 nebol použitý v exekučnom konaní, čo je však zároveň pochopiteľné, pretože toto rozhodnutie bolo vydané až po tom, ako sťažovateľka ako povinná podala proti uzneseniu exekučného súdu vydanému vyšším súdnym úradníkom sťažnosť (z 3. októbra 2019). Táto okolnosť môže zvýrazniť jej argumentáciu o tom, že jej pohľadávka uplatnená na započítanie je dôvodná a je jednoznačná.

32. Keďže sťažovateľka dôvodne namieta, že exekučný súd sa ústavne neudržateľnou interpretáciou a aplikáciou § 61e Exekučného poriadku odmietol zaoberať ňou vznesenou obranou o jednostrannom započítaní nejudikovanej pohľadávky, ktoré započítanie bolo uplatnené (ako hmotnoprávny úkon doručené oprávnenému) pred začatím exekúcie, ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

33. Vychádzajúc z čl. 127 ods. 2 ústavy, vzhľadom na vyhovenie sťažnosti ústavný súd uznesenie exekučného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

34. Po vrátení veci na ďalšie konanie bude úlohou exekučného súdu podanú sťažnosť proti uzneseniu exekučného súdu znova prerokovať, v okolnostiach prípadu sa dôsledne vyrovnáť s jej obsahom a, riadiac sa právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v tomto náleze [§ 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], opätovne o nej rozhodnúť, rešpektujúc obsah a zmysel práv, ktorých porušenie bolo ústavným súdom zistené. Osobitne sa okresný súd vysporiada s tým, že sťažovateľka namietala, že pohľadávku oprávneného po započítaní v prevyšujúcom rozsahu čiastočne uhradila.

V.

35. Výšku trov určil ústavný súd ako odmenu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) po 177 eur, spolu 354 eur, dvakrát režijný paušál po 10,62 eur, spolu 21,24 eur, a daň z pridanej hodnoty vo výške 75,05 eur zo základu 375,24 eur, teda spolu 450,29 eur (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde, § 11 ods. 3, § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. júna 2021

Robert Šorl
predseda senátu